

Rapport - Enkätundersökning om
ungas attityder till manlighet och
jämsällldhet.

Förord

Kvinnorörelsen har uppnått mycket i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och för ett jämställt samhälle. Med nästa stora utmaning har inte vi kommit lika långt: att inkludera männen i förändringsarbetet. 90 % av allt våld utövas av män, och det drabbar både män och kvinnor. Alla individer - kvinnor som män - vinner på ett mer jämställt samhälle. Det skriver företrädare för organisationerna Män för jämställdhet, Roks och SKR, som nu tillsammans lanserar projektet Machofabriken.

I den pågående debatten om manlighet och de konsekvenser som samhällets normer för manlighet får hamnar diskussionen ofta i två fasta positioner. Antingen blir det till en fråga om att det är synd om männen i lika hög grad som eller till och med i högre grad än kvinnorna. Eller så fastnar man i en diskussion om skuld och hur enskilda män ska ta ansvar för den "kollektiva skuld" de besitter på grund av sin överordning, en positionering som ofta gör att ingen vågar närma sig frågan då skulden istället för att uppmuntra till ansvarstagande blir passiviserande. En förutsättning för att kunna förebygga våld är att rikta blicken mot normer för maskulinitet som är kopplade till våld och dominans, och hur både kvinnor och män påverkas av och har ansvar för att ifrågasätta och förändra dessa.

För att bedriva ett bra våldsförebyggande jämställdhetsarbete behöver vi nå ungdomar, både tjejer och killar. Det har länge bedrivits bra jämställdhetsarbete riktat till den här gruppen, men det har saknats metoder som fokuserar på maskulinitetsnormer.

Därför lanserar Män för jämställdhet, Roks och SKR den 15:e mars Machofabriken, Sveriges första nationella jämställdhetsprojekt med killar och manlighet i fokus. I projektet har ett metodmaterial med interaktiva övningar, handledning samt en dvd med 17 korta filmer tagits fram. Machofabrikens ambition är inte att ge enkla svar på komplicerade frågor. Istället uppmuntrar vi till en process där vi tillsammans undersöker vilken makt och trygghet som finns i manlighetens normer och som gör att så många har svårt att ifrågasätta den. Vi undersöker också hur risk för utsatthet, hot om våld och kränkningar gör att många män och killar inte vågar riskera att bryta mot vad som anses manligt. Unga är i hög grad medvetna om vilka regler de har att förhålla sig till och vad de riskerar om de inte lever upp till dem. Många har dock svårt att se att förväntningarna skulle kunna förändras och att det går att göra annorlunda. I arbetet med Machofabriken ges deltagarna inte bara möjlighet att reflektera över hur föreställningar kring kön och sexualitet påverkar deras liv och relationer. Fokus i de interaktiva övningarna ligger på att ungdomar – trots påverkan utifrån – själva kan ta makten över sina liv och även skapa utrymme för andra att ta makten över sina.

I den här rapporten presenterar vi en unik undersökning om ungas syn på manlighet och jämställdhet. Det är en viktig undersökning för att kunna fortsätta arbetet med att förebygga våld och skapa en jämställd värld. Genom att belysa och synliggöra vilka förväntningar som finns på hur killar "ska" vara kan vi stärka alla som vill göra motstånd mot ett våldsamt och överordnat mansideal. Om vi också lyckas synliggöra vilka begränsningar normerna medför och att alla bär ett eget ansvar, så kan vi också skapa en vilja att förändra.

Tomas Wetterberg, ordförande för Män för Jämställdhet
Angela Beausang, ordförande för Roks
Carina Ohlsson, ordförande för SKR

RESULTAT

Undersökningen uppbyggnad och genomförande

I den här rapporten redovisas resultaten från en enkätundersökning som genomfördes i februari 2011 inom ramen för projektet Machofabriken. Enkäten delades ut till ungdomar i åldrarna 13-25 på nio olika orter i Sverige. Här sammanfattas de totala antalet svar. Enkäten bestod av 13 frågor varav två frisvarsfrågor, dessa är sammanställda som "tio-i-topp-listor".

Det totala antalet svarande är 1136 personer varav 613 är killar och 523 är tjejer. Medelåldern på de svarande är 14 år. Citaten i rapporten kommer i från de ungdomar som varit med och testat Machofabrikens metodmaterial. Nedan redovisar vi enkätfrågorna med tillhörande svarsresultat.

För frågor om undersökningens utformande och resultat kontakta Lisa Malmberg eller Per Östberg, projektledare för Machofabriken.

Kontakt:

E-post: lisa.malmberg@machofabriken.se

Telefon: 073-483108

E-post: per.ostberg@machofabriken.se

Telefon: 070-8778653

1. Vilka är de tre första egenskaperna som du kommer att tänka på när du hör ordet "manlig"? Skriv tre ord.

Svaren på frågan har sammanställts och de mest vanligt förekommande begreppen har samlats i en "tio-i-topp-lista".

1. Stark
2. Muskler
3. Stor
4. Skäggig
5. Lång
6. Modig
7. Mogen
8. Tuff
9. Hårig
10. Biffig

2. Vilka är de tre första egenskaperna som du kommer att tänka på när du hör begreppet "bra person"? Skriv tre ord.

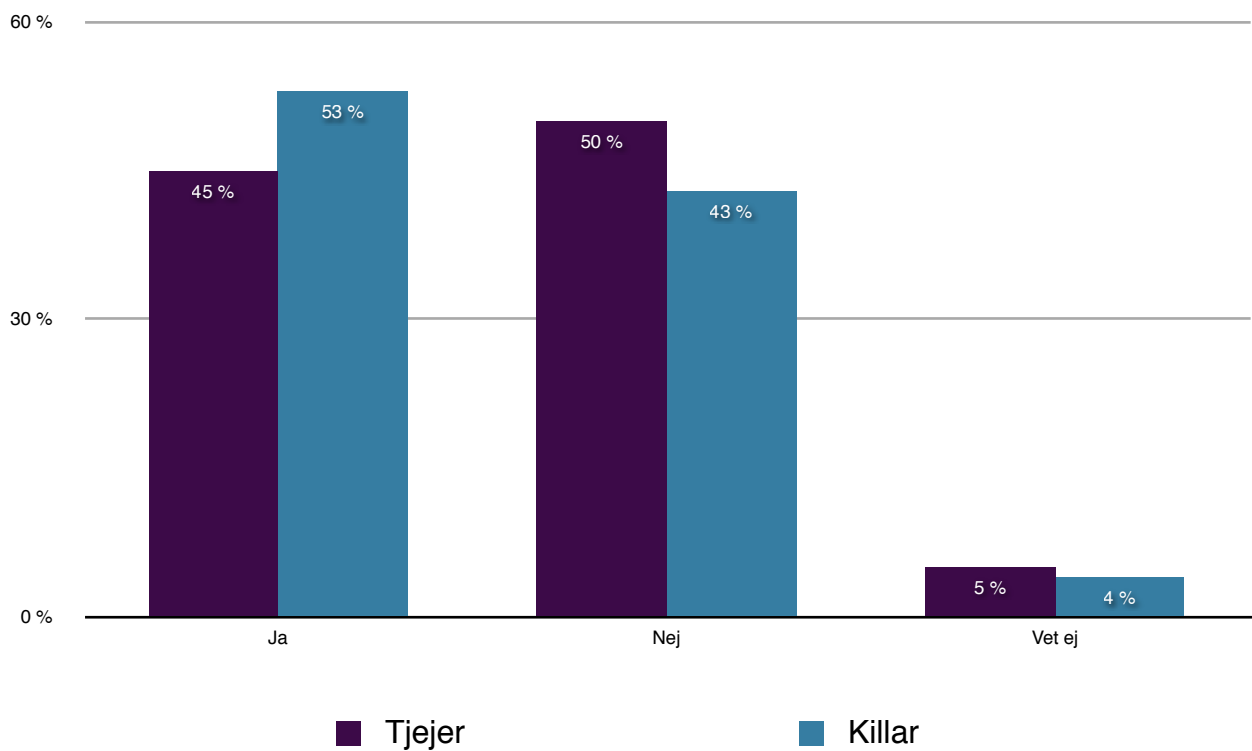
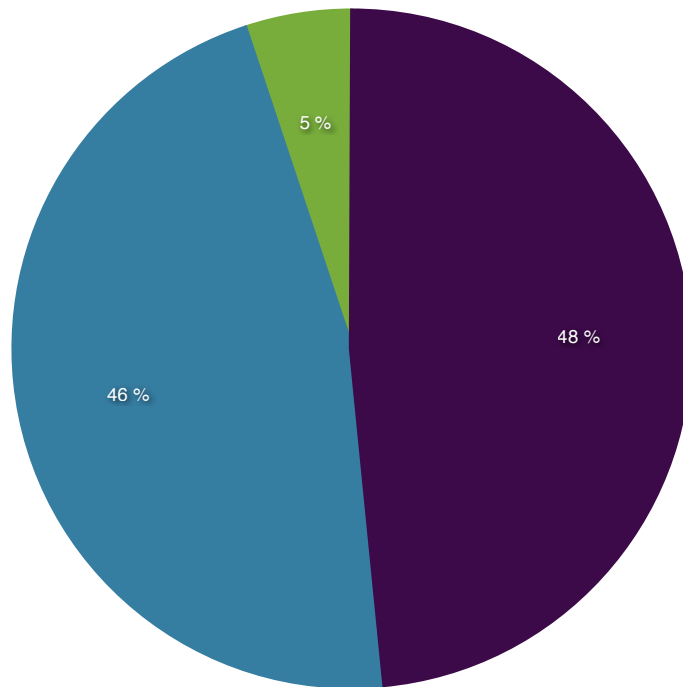
Svaren på frågan har sammanställts och de mest vanligt förekommande begreppen har samlats i en "tio-i-topp-lista".

1. Snäll
2. Omtänksam
3. Trevlig
4. Rolig
5. Ärlig
6. Hjälpsam
7. Vänlig
8. Pålitlig
9. Glad
10. Generös

3. Tycker du att det är viktigt att killar är manliga?

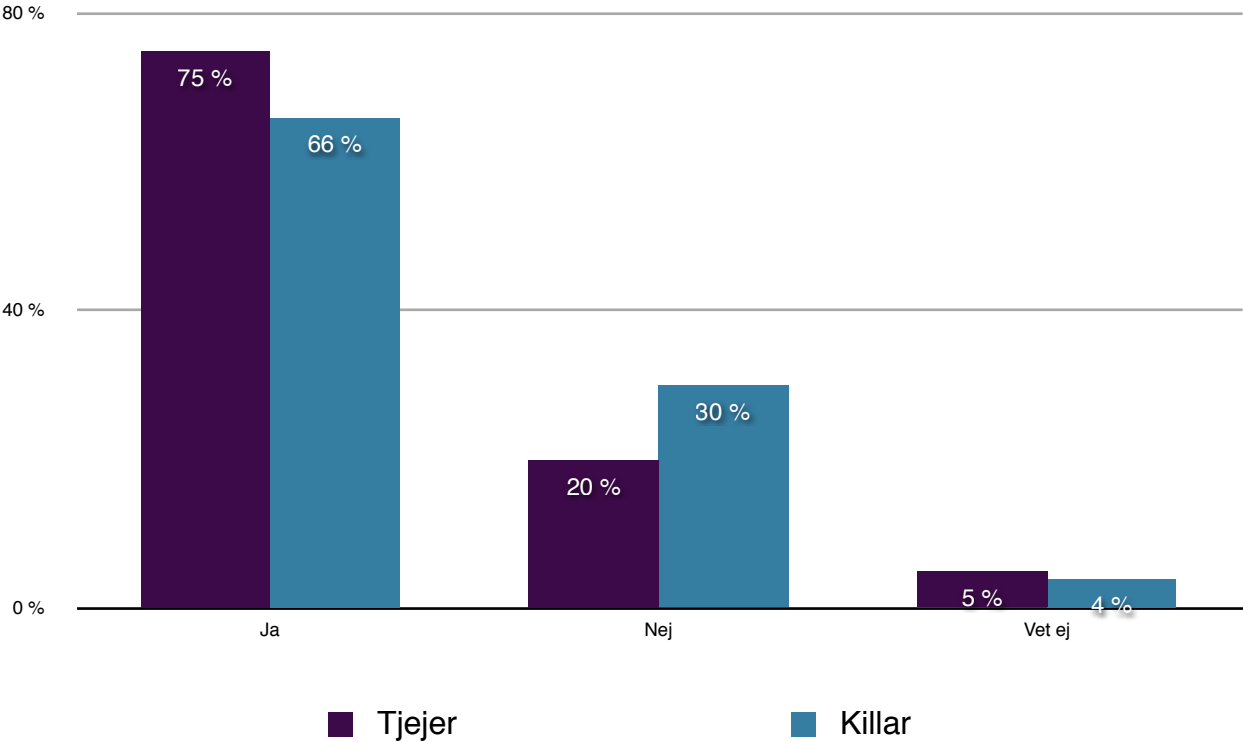
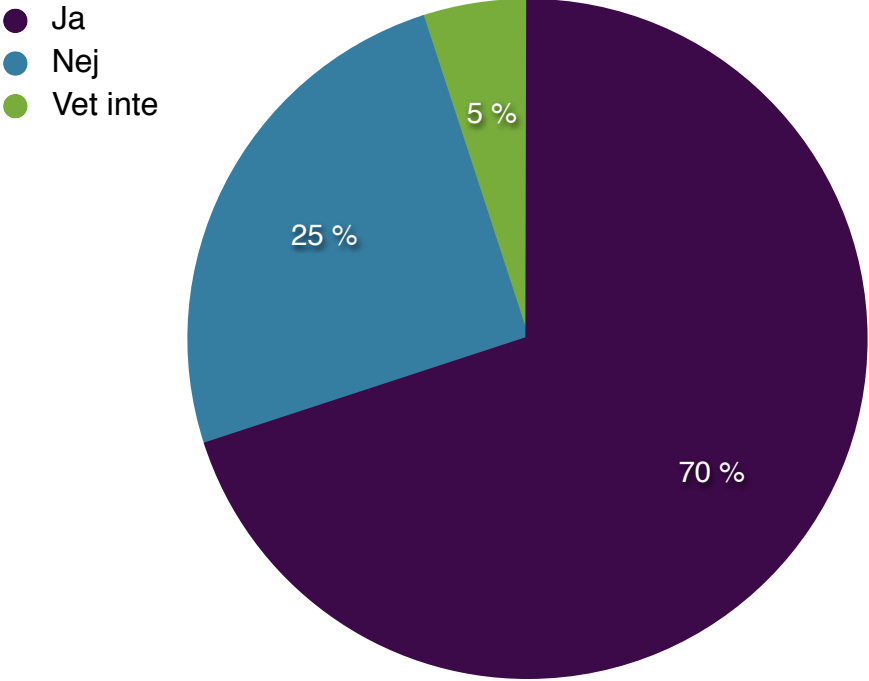

- Ja
- Nej
- Vet inte

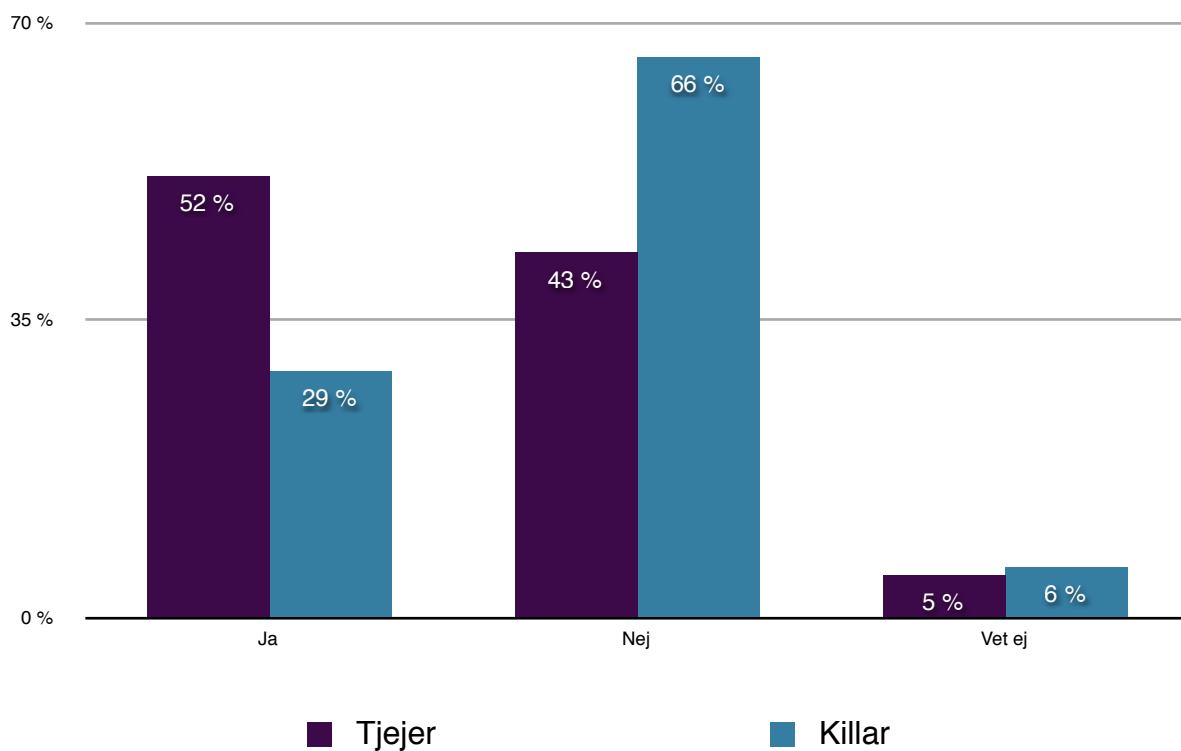
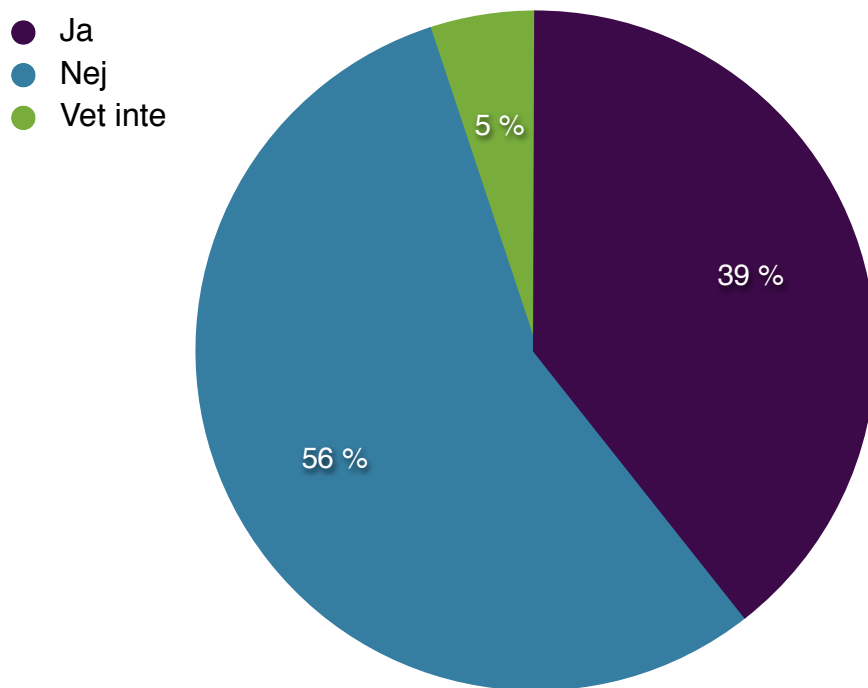
4. Tror du att andra tycker att det är viktigt att killar är manliga?

---

5. Skulle du vilja förändra det som anses vara manligt i samhället idag?

50% av tjejerna tycker **inte** att det är viktigt att killar är manliga. Motsvarande siffra bland killarna är drygt **40%**. Men **70%** av alla som svarat tror att **andra** tycker det.

Mer än hälften av tjejerna och en av tre killar vill förändra det som anses vara manligt idag.

"Är man i lådan måste man följa en plan men är man utanför lådan kan man mer tänka själv och ha en större frihet."

Taha, 17 år

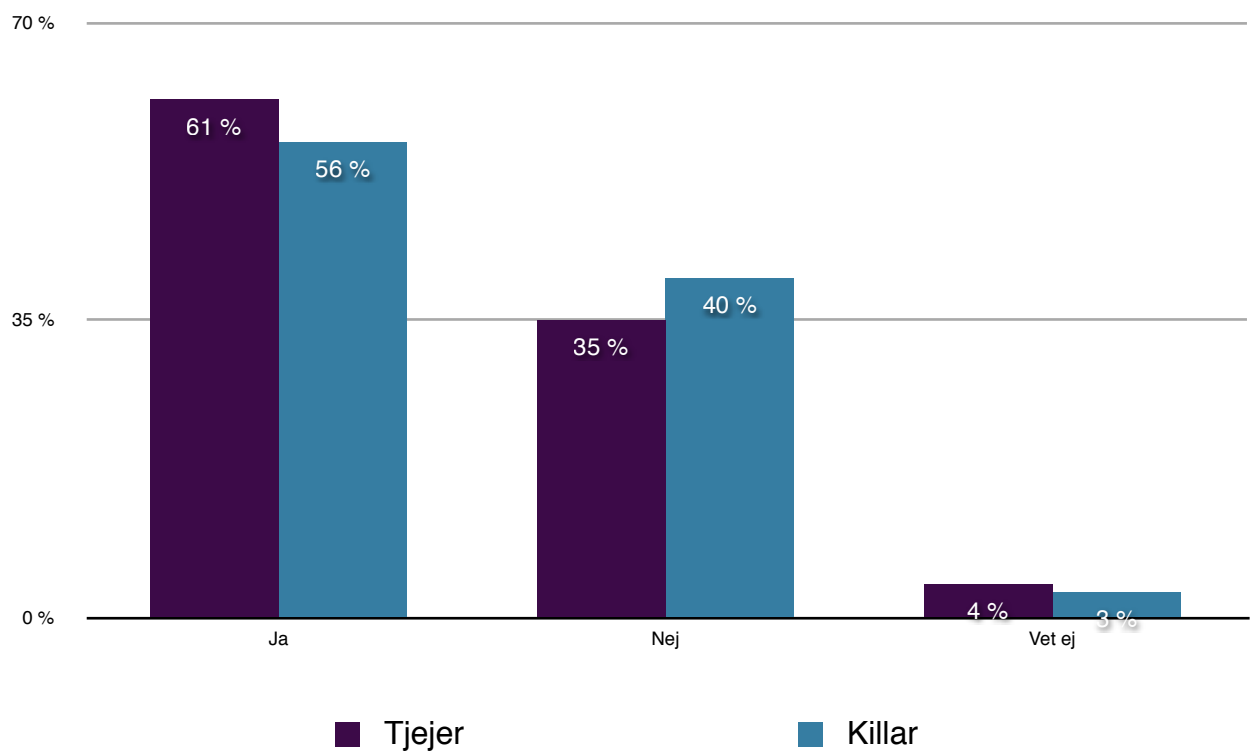
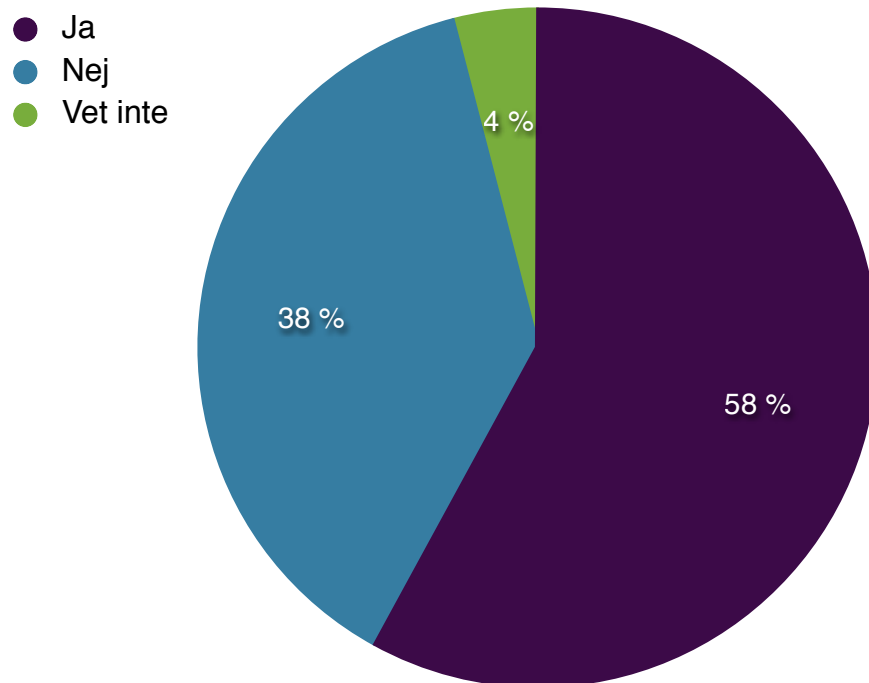
"Man är ett oskrivet blad, man påverkas av förväntningar. Det är så ens låda skapas. Man styrs av om folk har skrattat åt en och så."

Abbas, 16 år

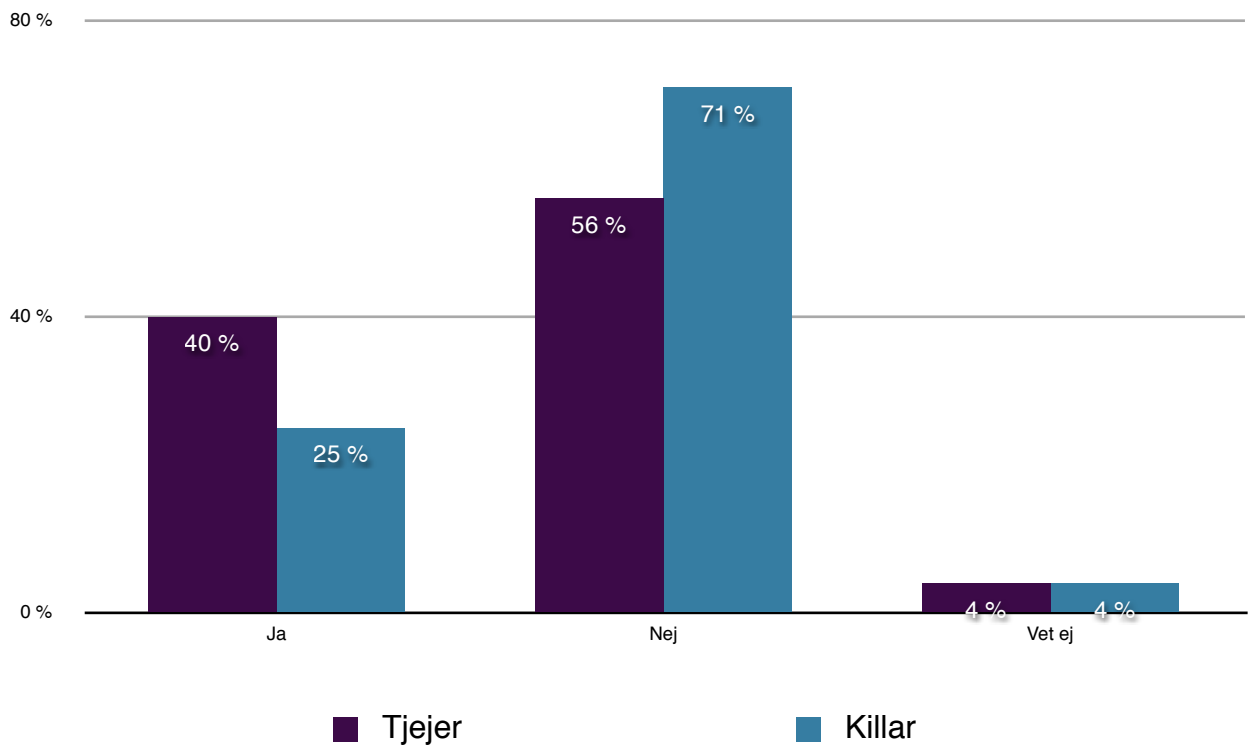
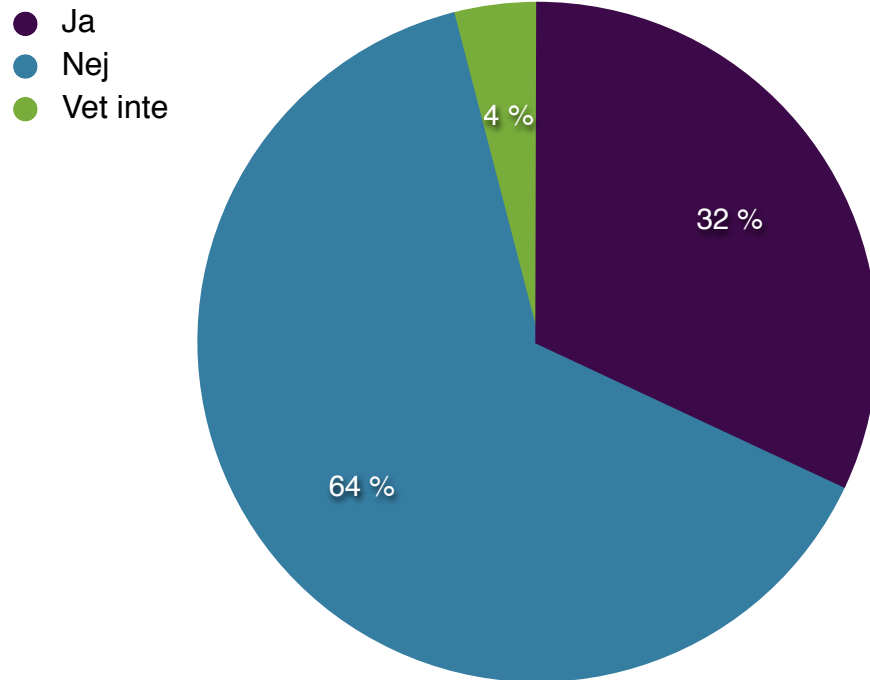
6. Tror du att det går att förändra det som anses manligt i samhälle idag?

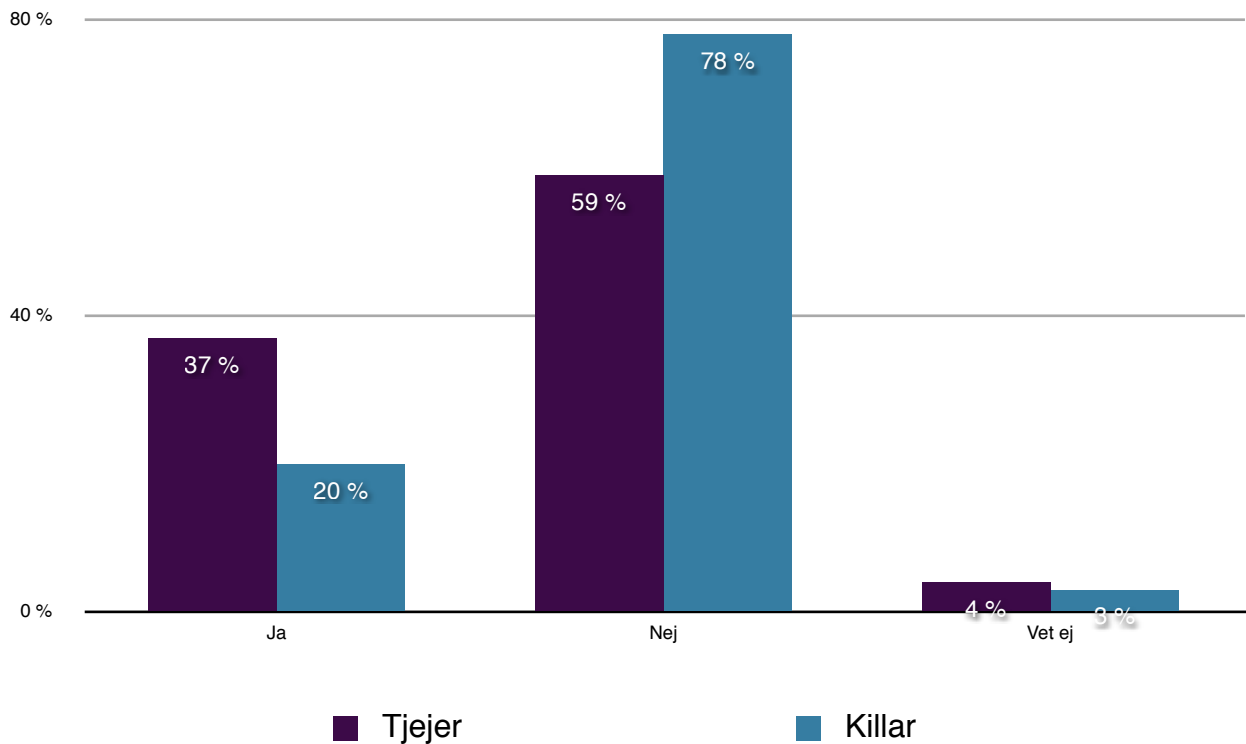
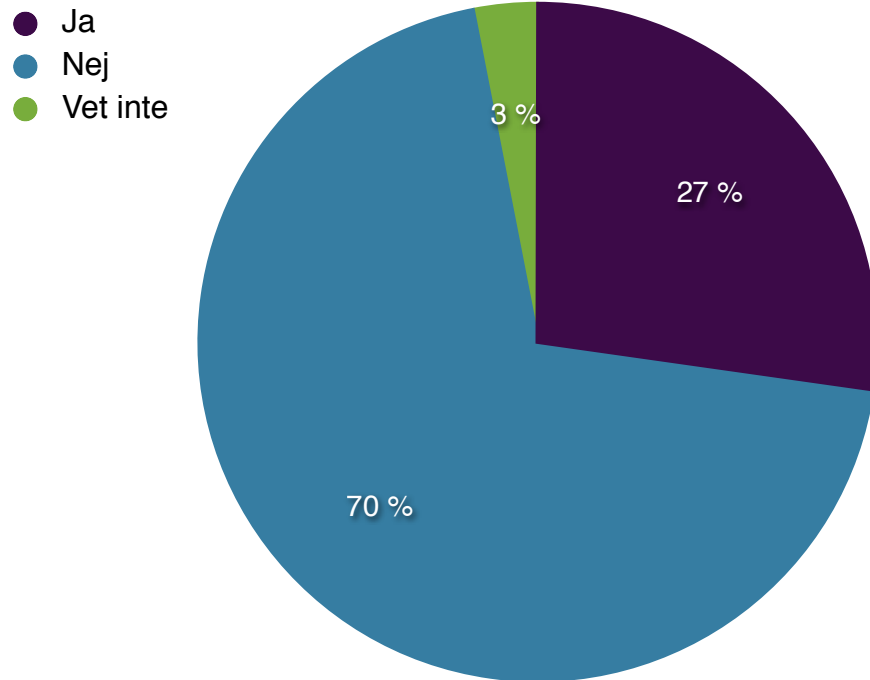
7. Har du upplevt att förväntningar på hur du ska vara som kille eller tjej har hindrat dig från att göra det du vill?

---

8. Tror du att förväntningar på hur du ska vara som kill eller tjej kommer att hindra dig från att göra det du vill i framtiden?

20% av alla killarna tror att de kommer att hindras att göra det de vill i framtiden på grund av förväntningar om hur de ska vara som killar. Motsvarande siffra för tjejerna är **37%**.

Två tredjedelar av killarna tror inte att det går att ändra på normer för manlighet.

“Förut såg man liksom det enklare, det fanns tuffa killar, töntiga killar och vanliga killar. Nu tänker man mer grundligt, typ att den tuffa taskiga killen kan bättre, att det finns en bättre person innanför. Och att det är tråkigt, att man inte kommer innanför skalet liksom.”

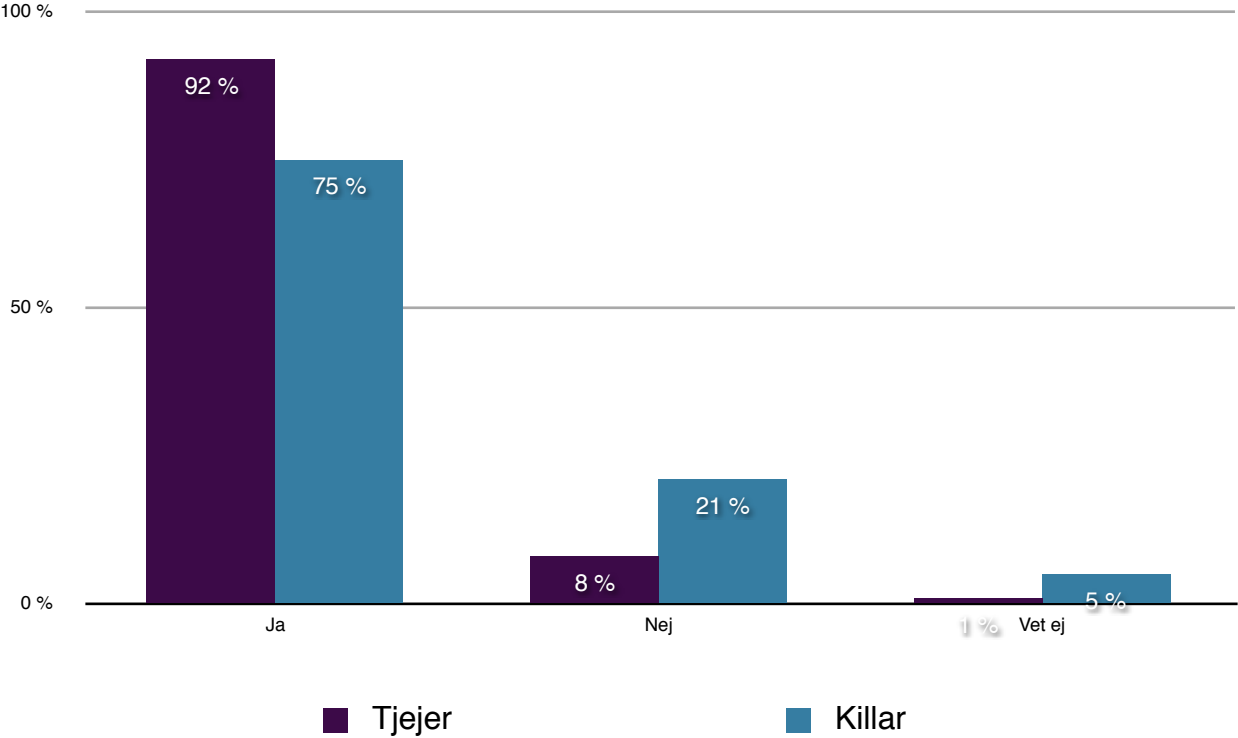
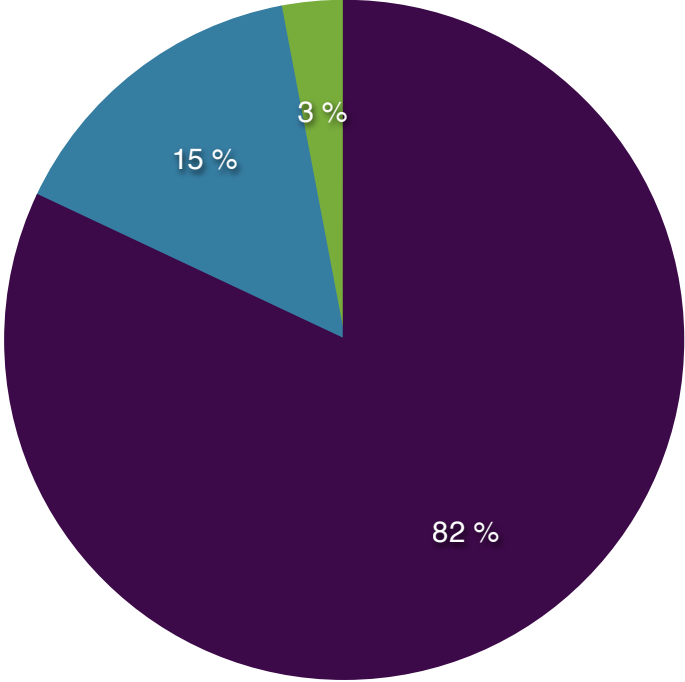
Armina, 17 år

“För att vara en bra vän måste man bryta mot en del lådregler. Känslokall till exempel, det går ju inte.”

Baltzar, 14 år

9. Tycker du att det är viktigt med jämställdhet mellan killar och tjejer?

- Ja
- Nej
- Vet inte

82% av alla unga i undersökningen tycker att det är viktigt med jämställdhet mellan killar och tjejer. Siffran för tjejer är **92%** och för killar **75%**.

En av fem killar svarar att det inte tycker att det är viktigt med jämställdhet jämfört med en knapp tiondel av tjejerna.

“Killarna i vår klass, vi går fordon, som ju liksom är en macholinje, de berättar en massa historier om vad de gjort för våldsamma saker och så. Spär på till tusen procent när dom berättar”.

Jenny, 18 år

“Tjejer blir liksom mindre när någon kille står i lådan, som förr i tiden, typ.”

Armina, 17 år

Machofabriken i korthet

- Machofabriken är ett utbildningsmaterial som består av 17 korta filmer samt en ledarhandledning med interaktiva övningar.
- Frågor om manlighet står i fokus, men materialet riktar sig till både killar och tjejer i åldrarna 13 till 25 år.
- Utbildningsmaterialet och övningarna kan användas i skolan och i fritidsverksamhet för unga.
- Machofabriken vill inspirera till ett mer jämställt samhälle, där kön inte spelar roll för vilka möjligheter, rättigheter och skyldigheter vi har.
- Materialet ger inga enkla svar på komplicerade frågor, utan vill uppmuntra till en process där deltagarna tillsammans utmanar sina egna föreställningar om manlighet och kön.
- Ledarhandledningen är en bok på cirka 100 sidor.
- Materialet är testat i 18 verksamheter runt om i Sverige.
- Materialet finns även som e-verktyg på www.machofabriken.se.
- Lärare och ledare kan få fortbildning och handledning via hemsidan.
- Projektet Machofabriken är ett samarbete mellan Män för Jämställdhet, Riksorganisationen för Kvinnojourer och Tjejjourer i Sverige (Roks) samt Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund (SKR).
- Machofabriken har möjliggjorts med medel från Arvsfonden.